СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 82. Джерзи Ситі, Н. Дж., понеділок, 9. квітня, 1928.

VOL. XXXVI. No. 82. Jersey City, N. J., Monday, April 9, 1928. THREE CENTS.

ВЕЛИКІ БУРІ НА ЗАХОДІ

ОМАГА ЗОВСІМ ВІДТЯТА ВІД СВІТА.

ШИКАҐО, 6. квітня. — Великі простори західних стейтів захопили страшні бурі, що наробили богато шкід, викликали поважні виливи рік, зовсім відтяли від світа небраске місто Омагу.

У стейтах Мінесоті та в Північній і Полудневій Дакоті впали глибокі сніги. В стейті Аркензо вилляли ріки. Богато міст у Канзасі відтятих від світа.

Та найбільше з усіх потерпіло місто Омага. Воно через цілий нинішний день не має ніякого получення із зовнішним світом кромі бездротного телеграфу й радія. Всі телеграфічні дроти зірвані, поїзди не ходять.

Виливи рік зробили фармерам кольосальні шкоди.

ПЕРЕЛОВЛЕННЄ ЛАДУНКУ АМУНІЦІЇ.

МАЛА БУТИ ПРИЗНАЧЕНА ДЛЯ САНДІНА.

НЮ ЙОРК, 6. квітня. — Урядники департаменту скарбу переловили на кораблі Лемпіра, що мав незадовго виїхати в середну Америку, ладунок амуніції.

Ладунок найдено в приватній комнаті другого інжинера корабля Петра Третвика. В ладунку було 16,000 куль. Мала ся амуніція бути призначена для Сандіністів.

Третвика арештовано за нарушенне урядового приказу проти вивозу амуніції поза межі Злучених Держав.

З БОРОТЬБИ ЗА ПРЕЗИДІЯЛЬНУ НОМІНАЦІЮ.

ПОМЕРШИЙ СЕНАТОР КАНДИДУЄ...

КОЛАМБАС, Огайо, 6. квітня. — Цікава ситуація виринула через смерть сенатора Вилиса, одного з визначнійших кандидатів на номінацію на кандидатуру на уряд президента Злучених Держав з рамени републиканської партії.

Вилис помер уже після того, як його імя поставлено на балоти. Тепер його вже зняти з балота не можна. Прихильники Вилиса комплікують справу ще далі, бо вони кажуть, що признавши Гувера гіршим кандидатом від Вилиса, вони далі будуть обстоювати своє становище проти Гувера й ніяк за ним не будуть голосувати. Вони підносять клич, що їм треба дорожити памяттю свого помершого лідера.

ЖІНКА ОБЖАЛОВАНА ЗА ОБМАНСТВА В УРЯДОВАННЮ.

ПАНІ НЕП ДАЄ БЕЙЛ НА 6,000 ДОЛЯРІВ І СТАРАЄТЬСЯ ВІДЛОЖИТИ РОЗПРАВУ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 6. квітня. — Коли велика лава присяжних суддів признала паню Неп, колишню секретарку стейту, обжалованою за ріжні урядові надужиття, уряд заарештував її на основі сього обжаловання.

На запит судді, чи вона признається до вини, пані Неп відповіла, що вона не винна. Суд визначив тоді бейл на 6,000 долярів, які обжалована сейчас заплатила, і вийшла на волю.

Вона зараз почала заходи, щоби розправа відбулася не сейчас, але пізнійше. Суд, однак, не вволив волі її адвокатів, але зарядив, щоби розправа відбулася як можливо найскорше.

МАЮТЬ РОЗСЛІДЖУВАТИ НАУКОВО ПИТАННЯ СЕЛА.

НЮ ЙОРК, 6. квітня. — Колумбійський університет зорганізував Дослідний Інститут для Справ Села. Інститут має на ціли досліджувати науково проблеми села. На сю ціль університет визначив тепер 50,000 долярів на рік.

Інститут думає теж основувати спеціяльний сільський музей.

ВЕЛИКИЙ ПОЛОВ КИТІВ.

НЮ ЙОРК, 6. квітня. — Норвезький китовий корабель Сер Джеймз Кларк Рос заїхав нині до нюйорського порту з ладунком 48,000 бочок китового сала, добутого підчас одної виправи в підбігунові околиці.

Ладунок вартує коло півтретя міліона долярів, а корабель добув його за одну подорож, що тревала всего три тижні. Капітан корабля каже, що виправа була дуже вдачна, бо не було на морю богато ледовик гір і вітри були лагіднійші, як звичайно в сю пору.

Корабель привіз зі собою теж 15 моряків другого корабля, занятого ловлею китів, який розбився підчас бурі у ледових краях.

ЯК ДОВГО МОЖЕ ВИДЕРЖАТИ СОБАКА БЕЗ ЇДИ,

БРИДЖПОРТ, Конетикат, 6. квітня. — Фармерови Виліемови Вейкменови з Істону пропала майже два місяці тому катрирічна собака Говлді. Була се расова собака з породи „калі", і властитель докладав усіх старань, щоби її найти. По якомусь часі пошукування закинено як безнадійні.

Несподівано вчора один з його робітників, ідучи ліском, зачув дивний шелест листя. Пійшовши в напрямі шелесту, він побачив Говлді. Собака попала ногою в лапку. Робітник розчепив пастку та заніс собаку домів, де родина зараз покликала ветеринаря. Ветеринар мусів ампутувати собаці ногу, але ручить, що вона вдержиться при життю.

Собака була в пастці 55 днів. За той час вона зіла всю суху траву, яку тільки могла ротом засягнути. Се була її одинока пожива за весь той час.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ НА СТАРИЙ КРАЙ

На відбутім в днях 15—18 лютого річнім засіданню Головного Уряду У. Н. Союза ухвалено виасиґнувати з народного фонду $1000, які згідно з призначеннем вислано на слідуючі ціли: Рідна Школа $200, Інваліди $200, Політичні вязні $200, Народний Дім в Сяноці $100, Ремісича Бурса у Львові $100, Тов. „Просвіта" у Львові $50, Національний Музей $50, Ґімназія в Дрогобичі $50, Ґімназія в Копичинцях $50.

МУСТАФА КЕМАЛЬ ПАША ВІДМОЛОДЖУЄТЬСЯ.

ПАРИЖ, 5. квітня. — Сергій Воронов, відомий спеціяліст в справах відмолоджування людського орґанізму виїхав на своїм яхті в турецькі води, де має стрінутися з турецьким диктатором Мустафою Кемалем Пашою, оглянути його і рішити, чи Кемаль потребує відмолодження.

ЗАПОВІДАЄ НЕЩАСТЯ — КОЛИ ВІДЧИНУТЬ ГРІБ.

ПАРИЖ, 6. квітня. — Французький дослідник Мардрус подає, що коли схочуть відчинити гріб королевої Готеп Герес, матери Хеопса, то треба надіятися страшної фараонської пімсти. Навіть злодії, що обкрадали египітські гроби, боялися зачіпити цего гробу.

ВІДГОМІН МИНУЛОГО

З. Берліну повідомляють, що бувший великий майстер пруської масонської льожі ґр. Дона вніс скаргу проти Людендорфа за клевету, бо Людендорф заявив на публичному зібранні в місті Ґота, що в літах 1911—1913 серед пруських масонів опрацьовано проєкт вбиття австрійського престолонаслідника, щоби тим викликати світову війну. На думку Людендорфа ґр. Дона знав про це й нічого не зробив, щоб цьому перешкодити.

КОМПАНІЯ ВИНА ЗА ОГОНЬ В ГОЛІНДЖЕР.

Коронерова комісія, яка розсліджувала причину смерти 39 майнерів, що стратили життя в огни у майні Голінджер коло Тиминс, Онт., 10 лютого, приписала провину за нещастя компанії, яка є властителькою майни. Управа майни казала скидати легко запальні матеріяли в старі діри, де вже не пошукувано за золотом і дим з тих матеріялів подушив майнерів.

ЗА КАНАДІЙСЬКОЮ НАЦІОНАЛЬНІСТЮ.

Др. Бісет, ліберальний посол до парляменту з округа Спрінґфілд, Манітоба, вніс в парляменті резолюцію, яка офіціяльно признавалаб істнування канадійської національности, або „раси". Відповідно до його резолюції, за людей канадійської раси малосяб уважати всі особи білої раси, котрих батьки через три або більше ґенерацій жили в Канаді, а за людей канадійської національности уважалосяб всі особи уроджені в Канаді.

В СПРАВІ АКЦІЙ ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ У ЛЬВОВІ.

З рамени Обєднання Українських Орґанізацій подається до загального відома, що вже надійшли зі Львова від Земельного Банку Гіпотечного акції для тих, що їх субскрибували через Обєднання.

Акції будуть розіслані на ті адреси, які були подані Обєднанню в часі субскрипції. Коли хто змінив свою адресу, проситься про те повідомити негайно Обєднанне. Кождий посідач акцій має підписати посвідку відбору, яка буде долучена до акції. Ті посвідки належить звернути Обєднанню. Коли хто їх не зверне, його акції будуть уневажнені.

Акції буде можна переписати на другі особи. В тій справі одначе належить порозумітися з Земельним Банком у Львові.

Хто бажає дальших інформацій, хай пише на адресу:

OBYEDNANYE
P. O. Box 411
PHILADELPHIA, PA.

ДОЯЧЕК ПРОГРАВ В АПЕЛЯЦІЙНІМ СУДІ.

Манітобський апеляційний суд видав 26 березня рішення в справі Пасічняка проти Доячека ізза нарушення авторських прав. Ходило о Сонник, який свого часу надрукував Пасічняк і застеріг собі авторські права, а Доячек, не зважаючи на те, передрукував його. За се Пасічняк запізвав його до суду. В суді першої інстанції суддя Корен минувшого літа позов відкинув. Апеляційний суд тепер присудив, що Доячек має дати Пасічнякови тисячу долярів відшкодовання, звернути тисячу примірників, надрукованого ним Сонника і не сміє продапримірників надрукованого Крім сего має заплатити Пасічнякові всі кошти процесу і відклику.

ВЛАСНА КРОВ—ЛІКАРСТВО.

Такий цікавий досвід із власною кровою робив віденський лікар дослідник Зортер. При сильному ревматизмі суставів вприскував кров із жил 2—3 рази до бедра. Наслідок був над сподівання успішний. Часто вже після першого вприснення зникала горячка а рівночасно плазли опухнення й уставали болі. Перешкод у діланню серця не було.

СТРАШНА ЕКСПЛЬОЗІЯ ЕТЕРУ.

З Ченстохови повідомляють: В Дзялошині під Велюнем, на польсько-німецькому кордоні, трапилася дня 2-го м. м. страшна катастрофа, яка потягла за собою кілька жертв у людях. Поліційний жовнір Фронцкевіч та двох функціонарів скарбової сторожі Парадовскі й Фрончковскі, пошукуючи перепачковуваних з закордону товарів, прийшли до Іцка Клєбера, запідозреного в пачкарстві сахарини. Ревізія в помешканню не дала ніякого успіху. Поліціянт і стражники зійшли до пивниці, щоби її перешукати. Клєбер остав на горі, над отвореною пивницею. Коли один з стражників засвітив сірничок, вслід за тим почалася оглушаюча детонація — експльодував зібраний в пивниці етер. В однім моменті цілий будинок станув в огні. Про рятунок не було мови. Люде, які надбігли з поміччу, самі впали жертвою полумя, бо вибухи бочок з етером повторювалися кілька разів. В результаті згорів цілий будинок до щенту. згинуло в полумю троє дітей Клєбера, а Фронцкевіч, Парадовскі, Клєбер, його жінка Хана, та домівники Бюрнштем, служниця Мардельська й якийсь Ізбіцкі улягли смертельному попаренню. Крім цього легче попарилося 8 осіб.

СОНІШНІ ПЛЯМИ І НАГЛА СМЕРТЬ.

Лікарі віддавна звертали увагу на факт, що випадки наглої смерти є передовсім часті в деяких порах року, а час такий треває 2—3 дни. Французький доктор Моріс Фор, досліджуючи цю справу, запримітив, випадки наглої смерти приключаються рівночасно в ріжних краях, що є в ріжнородних метеорольоґічних відносинах. Після довгих дослідів виступив др. Фор у париській медичній академії з твердженням, що причина зростаючих наглих випадків смерти у деяких порах року міститься в сонішних плямах. Він порівнував загальне число випадків наглої смерти в днях, коли сонце не має плям, із числом випадків смерти, коли такі плями є, і переконався, що двічи більше людей вмирає наслідком наглої смерти, коли на сонці є плями. Поява плям випроваджує хвилево з рівноваги знаряди, які реґулюють життя, таксамо як витручують із рівноваги телеграфічні і телефонічні апарати. Самособою, що ті твердження не мають за собою незбитих доказів.

ЗАСУДЖЕНІ БРАТИ ПОВТІКАЛИ.

Суд лави присяглих в Мінедосі, Ман., засудив 23. березня двох братів, Василя і Прокопа Голунгу, на два роки тюрми за крадіж збіжжа. Найблизшої ночи між 11 годиною в ночи і 7-ою годиною рано брати перепилювали крати тюрми і повтікали. Василь має 29 літ, його брат Прокіп 25 літ. Поліція шукає за втікачами.

МОНАРХІСТИЧНИЙ ЗАГОВІР НА СОВІТСЬКОГО ПОСЛА

ОДИН ЗАГОВІРНИК ХОТІВ ВИПЕРЕДИТИ ДРУГОГО. — ТАК ЗАЯВЛЯЄ СОВІТСЬКЕ ПОСОЛЬСТВО. — ТА ЦЕ ПОДОБАЄ НА ВЧИНОК БОЖЕВІЛЬНОГО.

ВАРШАВА, 6. квітня. — В совітськім посольстві панувала сьогодня велика метушня. Бо зявився якийсь чоловік і заповів, що за годину прибудуть монархістичні заговірники, щоби виконати атентат на совітського посла М. Боґомерова.

Коли поліція почала допитувати свідка, він признався, що він сам хотів виконати атентат, але йому не дають, призначуючи до цего кого другого. Атентатом має кермувати монархістична російська орґанізація, що має свій осідок у Вильні.

Свідка відвезено до закладу для умово хорих, щоби розслідити його умовий стан.

ФОРД НЕ БАЧИТЬ БЕЗРОБІТТЯ.

КАЖЕ, ЩО ДОПЕРВА В АНГЛІЇ ДОВІДУЄТЬСЯ ПРО „БРЕДЛАЙНИ" В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ. — ХОЧЕ ПОШИРИТИ СВОЇ ПІДПРИЄМСТВА НА АНГЛІЮ.

САВТГЕМПТОН, Англія, 6. квітня. — Коли Форд висів на беріг, обступили його анґлійські кореспонденти і почали розпитувати про робітничі відносини в Злучених Державах. Особливо хотіли дізнатися, як мається справа з безробіттям і довгими „бредлайнами". Ті питання дуже здивували Форда. Він заявив, що перший раз чує про такі справи, бо в Америці ніхто про це не говорить. Там нема ніякого безробіття, а не робить хиба той, що не хоче робити. Про якісь „бредлайни" ніхто нічого не знає,

Форд прибув до Анґлії на тритижневі вакації. При тій нагоді буде мати ріжні конференції з ріжними банкірами і промисловцями і буде студіювати тутешні відносини, бо є тої думки, що колиб не тарифові границі, Анґлія надавалася би для него як найкраще на центр до торговлі з Европою. Форда витали ріжні депутації, а кожда з них представляла своє місто як ідеальне місце під постройку Фордових заводів. Особливо напирала на него Миссис Велч, жінка-мейор Савтгемптону, котра витала Форда і представляла заразом всі користи, які буде мати Форд, коли отворить свою фабрику в тім місті. Миссис Велч звернулася навіть до Миссис Форд і просила її, щоби їй помагала в її арґументах, бо „ми жінки мусимо держатися разом". Миссис Форд відповіла, що „це дійсна правда", але додала, що не мішається в інтереси свого чоловіка.

ПЕРЕПЛИЛА ҐІБРАЛЬТАР.

ҐІБРАЛЬТАР, 6. квітня. — Мисс Ґліце пустилася вчера з еспанського берега в дорогу, щоби переплисти ґібральтарський пролив. Це була її четверта спроба. За кождим разом ломилася, доплившн до стовпів Геракля, бо якраз в тім місци вода рве найбільше. І тепер малощо не стратила притомности, але якось прийшла знова до себе і по 12 годинах і 50 мінутах пливання доплила до африканського берега.

З нею разом плили час до часу її приятелі та знакомі, що були на яхтах, які її супровожали.

Мисс Ґліце твердила, що вона в своїм часі переплила Анґлійський Канал, але відмовилася зложити в тій справі афідевіт.

НЕ БУДУТЬ ПОДАВАТИ СОБІ РУК ПРИ ВИТАННЮ.

ТАК ЗАРЯДИЛИ ФАШИСТСЬКІ ЛІДЕРИ.

РИМ, 6. квітня. — Посол Річчі, президент молодечої фашистської орґанізації званої Балілля, видав розпорядок, в якім забороняє молодим фашистам витатися через подавання і стискання рук. Такий спосіб поздоровлення уважає Річчі вповні неґиґієнічним. Стисканне рук має заступити той старинний спосіб витання, якого вживали давні Римляни.

ІРЛЯНДЕЦЬ ПОЇДЕ З НІМЦЯМИ ЛІТАКОМ ДО АМЕРИКИ.

ДАБЛИН, 6. квітня. — Барон фон Гінефелд і капітан Кель виберуться в дорогу через океан з Ірляндії до Америки разом з Джеймсом Фіцморісом, начальним комендантом воздушної фльоти ірляндської держави. В той спосіб будемо мати тепер до діла з комбінованою німецько-ірляндською спробою поконати океан і перелетіти з Европи до Америки. Летуни готові вибратися в дорогу кождої хвилі.

НІМЕЧЧИНА СВЯТКУЄ ПАМЯТЬ ДІРЕРА.

НАЙБІЛЬШИЙ НІМЕЦЬКИЙ МАЛЯР ПОМЕР ПЕРЕД 400 РОКАМИ. — ЖИВ В УБОЖЕСТВІ. — А ТЕПЕР ОДИН ЙОГО ОБРАЗ ВАРТУЄ $1,000,000.

НОРИМБЕРҐА, 6. квітня. — Старинне місто Норимберґа святкує урочисто враз з цілою Німеччиною велике свято 400-літної смерти найбільшого свого сина Альбрехта Дірера, що є заразом і найбільшим німецьким малярем. За життя Дірер дуже бідував.

За свій, відомий з копій в цілім культурнім світі образ „Розенкранцфест" дістав він колись 110 ренських гульденів, себто около $500. А тепер той образ находиться на Чехословаччині в однім жіночім монастирі, а монастир хоче за него $1,000,000. І Німеччина заплатила би ту суму, але уряд чеський не дозволяє вивезти той образ поза границі чехо-словацької держави.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (UKRAINIAN)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Jersey City and Foreign Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 496 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346. JERSEY CITY, N. J.

ВИСОКИМ ПОЛІТИКАМ, ЩО ДАЮТЬ НАМ ДОБРИЙ КОЖУХ, НЕ НА НАС ШИТИЙ

„Висока політика" д-ра Цегельського діждалася знова чергового признання від польської преси. Наші читачі зі стейтів Огайо, Висконсина й Илинойса надсилають нам десятками витинки з польських газет з похвалами для д-ра Цегельського. Найбільше розпливається в похвалах для д-ра Цегельського бофальський украіножерний „Дзенник для Вшистскіх", який в довгій передовиці вихвалив знаменитий для Польщі голос д-ра Цегельського.

Деякі читачі почали з того приводу похвал польських газет алярмуватися. Дехто кричить: Дайте там відповідь тому панови д-рови Цегельському. Розкажіть нашим людям, хто є той великий політик, що захваляє так в своїй газеті [illegible] порядки та шкодить в українській роботі.

Що наші читачі так живо відкликаються на публичну подію треба признати обявом політичної зрілости громадян. Народ, що живе політичним життєм, відкликнеться сейчас дзвоном на кождий удар. Своїм однодушним виступом з приводу виступів д-ра Цегельського наш народ показав, що він зрозумів, що того рода „висока політика" робить шкоду для українського народа; що того рода виступи роблять враження, що в нас заломлюється фронт; що такі виступи ломлять людям характери.

Однодушний виступ американських Українців проти пачковання польської орієнтації під покришкою націплювання західної культури зводить на ніщо радість польської преси з приводу виступу д-ра Цегельського. Однодушний виступ нашого народа показує, що втіхи шовіністичних „Нових Святів" і тим подібних „Для Вшистскіх" не зробить з д-ра Цегельського великого політика, а його „групи пиш шустей уліци" не надує до величини поважної групи. Українці знають, що др. Цегельський не є таким поважним політиком, за якого його представляє „Нови Свят" і та „Для Вшистскіх".

Можуть собі „Вістник" і „Нови Свят" і та „Для Вшистскіх" згідно кричати про великий поступ орієнтації на західну культуру, та Українців на се не зловлять. Українці добре знають вартість польської культури, і не підуть на неї, хочби до пана д-ра Цегельського й пана Блажевіча пристали ще з десять тих „Для Вшистскіх". Український народ не возьме західної культури ні від пана д-ра Цегельського, ні від пана Блажевіча, ні від тої „Для Вшистскіх". Український народ не хоче розвивати чужі культури та бути поганкою для чужих культур, західної чи східної, польської чи московської. Українці хочуть мати повну свободу розвивати тілько свою питому, українську культуру.

ПОВИБОРЧІ РОЗДУМУВАННЯ

(Оригінальна допись до „Свободи").

II.

Коли Пілсудскі віднїс нарешті у розпочатій ним револьті побіду (15 мая 1926 р.), то запросив перед себе представників польської преси та заявив їм, що він мусів це зробити, бо **„юж задужо било неправосьці в Польсце"**. Але ось не минуло ще й два роки від того перевороту, що мав скрутити вязи всякій „неправосьці" — коли — поминувши вже инші доля діяльности Пілсудчиків — „неправосьць" розрослася з нагоди виборів до неможливих просто розмірів!

Щоби здобути потрібну для їх плянів більшість у соймі, Пілсудчики — як генерал Славек і другі зорганізували так званий „Бльок безпартийних вспулпраци з ржондем" і стягнули до нього всьо, що лиш далося взяти на ту примапчиву вудку: іти разом з „ржондем" а тим самим мати впливи при великим престолі, отже і посади всілякі добре платні виробльовати і концесії діставати корисні і таке инше. Пілсудскі навіть казав зложити комісію „для валькі з надужицями і корупцію" — але корупція, вигнана дверми, влізе вікнами і такій стоголовій гидрі і меч Пілсудского не годен всі голови відтяти. Таких комісій потреба би було бодай по одній на кожний повіт, але і тоді могли би вони лишень до чогось доброго довести — коли би і між членами тих комісій не було корупціоністів.

А звідки таких людий набрати, коли Пілсудскі навіть на становища директорів банків повсаджував своїх генералів, тай взагалі на кождому полі публичного життя вислугується своїми бувшими легіонерами, котрим колись і не снилось навіть видрапатись на так високі становища, на які їх тепер висадила щедра рука їх колишнього вожда.

Та легіонери були би ще пів біди лиха; біда в тім, що багато всіляких до недавна ще ендеків (вшехполяків) і инших реакціонерів — занюхавши жир — станули раптом в рядах „бльоку вспулпраци з ржондем" і зробилися нараз великими „санаторами" — то є „уздравлячамі ржечипосполітей".

Я вже давніше писав раз про промову генерала Гурецкого, котрий кинув на передвиборчих зборах лиш один засадничий клич: „З Пілсудскім альбо пржеців Пілсудскему!" Таке ми чули і бачили підчас цілої акції виборчої — а бачили тому, бо в найріжнороднійших летючках, віддозвах та плякатах малювалося Пілсудского в ріжних позиціях і навіть ріжними красками, як він попирає і підписує 1-нку, як до нього простягаються руки якихсь невидимих виборців, як кожда рука держить карточку з числом „1", то є числом лісти бльоку „безпартийного вспулпраци з ржондем". І досі ще бачимо на мурах і парканах портрети Пілсудского, а хотя вибори вже проминули, то його підлизайки найшли собі нову нагоду до лизунства: його іменини, що припадають на 19 марта. І знову відозви, малюнки, портрети — так що вже це всьо аж гидким стає.

„За дужо юж тераз лізуньства в Польсце" — можна би сказати, парафразуючи вислів Пілсудского про „неголдзівосці".

І справді, не знати, чи навіть за часів Баденього і Потоцького було більше корупції виборчої як цим разом за правління оберсанатора, ворога всіх можливих родів „неголдзівосці".

Здавалося, що тепер, за загального голосовання годі преці мати такий вплив на виборців при помочи горівки, пива а навіть грошей, як то колись було, коли вистарчило підкупити чи запоїти тих трох—чотирох виборців з кождого села.

А преціж „санація" і того доказала. Правда і це, що пиячили передовсім ріжні виборчі агенти: писарі та війти, але устроювано в послідних днях ще осібні, так сказать — **„запівательні пункти"** в приватних домах, де можна було і випити і закусити порядно і за це нічого не платилося, а-ле противно — діставалося ще кілька білих карток до рук з видрукованим числом „1". Що з того, що заказано шинкарам день перед, підчас і день по виборах продавати горячі напої — коли можна було власне в тих днях напитися до схочу в „запівательних пунктах"!

Але передовсім пиячили всілякі виборчі агенти, ті, котрі ділали намовою і представленєм та використуванєм в той спосіб темноти і неосвідомленість переважної части нашого народа, зосібна по гірських та підгірських селах.

Мені, наприклад, лучилася недавно ось яка пригода:

Прийшов я вже досить пізно з роботи до одної дешевої реставрації, тай повечерявши — читаю ще часопись. В кімнатах не було вже майже нікого. Втім отвираються двері від вулиці і входить двох людий — як видно селян, лише, що вже в зимових „ваденвермерах", („огрівачах литок"). Як видно, хотіли вони тим заначити, що вони „щось лепшего".

„А німа цо зєсць?" питає один реставратора по польськи, хотя поміж собою говорили по нашому.

Розпочав я з ними балачку (очивидно також по українськи) і нараз один з них, набравши як видно довіря до мене — витягає з торби велику пачку карток до голосовання з ч. 1. — та каже: „Ось ще тільки мені лишилося! Обійшов я девять сіл, роздав я пару тисяч таких карток, а коли прийшов сегодні до магістрату, щоби мені доплатили ще решту, що обіцяли, то мене відослали до староства в Печеніжині, а там мені сегодня сказали, що вже всі гроші, призначені на вибори, роздано".

— А кількож вам ще належиться? — питаю.

„Ще лиш двіста сорок злотих" — каже.

— А ваш товариш — питаю — багато дістав?

„Він дістав вісімсот злотих" — каже мені довірочно мій собеседник.

Коли взяти на увагу, що в тих селах чоловік власними кіньми за вожене дров з лїса не заробить денно більше як два до чотири золотих — то можемо собі представити, якою покусою є для простого селянина така велика сума!

В дальшій розмові побачив я, що той агент санації уважав мене за якогось урядовця-Поляка — і велике було його здивоване, коли я йому нарешті признався — хто я є.

Я й почав промовляти йому до совісти та питати, чи так годиться впроваджувати в блуд і доводити до хрунівства рідний нарід.

Та він почав звинятись, що він мусів цего підпятися, бо він є громадський „кастратор" від звірят домашних, що отже мусів слухати „гори", бо инакше стратив би був заробок.

Взагалі — уряд хрунівський набув тепер в тій славній „малій Польсце" (як пишуть сюди наші люди з Америки) щось так гейби право горожанства — так, що хруні, ті найнижчі звена санаційної машини — почали ходити з підлесеним нолом, та цілком сміло бенкетують не лиш по звичайних шиночках, але і по ліпших реставраціях. — Нашого брата-демократа приємно це зпершу вдаряє, що і у тих льокалях бачить тепер кожухи та сердаки — але тим більший удар для нього, коли переконається — що це бенкетують хруні за юдиний гріш, побраний з „санаційної" каси!

Клим Обух.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ

(за місяць март, 1928).

I. ПРИХІД:

1) З попереднього місяця		$ 290.12
2) Прихід в марті		1,843.32
Разом		$2,133.44

II. РОЗХІД:

а) Страйкуючим майнерам		$ 100.00
б) Висилка до краю:		
1) Рідна Школа	$300.00	
2) Потерпівшим від повени	250.00	
3) Інваліди	200.00	
4) Тов. „Просвіта" у Львові	150.00	
5) Політичні вязні	200.00	
6) Реміснича Бурса у Львові	100.00	
7) Укр. Народний Дім в Сяноці	100.00	
8) Письменникам	75.00	
9) Національний Музей у Львові	50.00	
10) На виданне творів Франка	50.00	
11) Видав. „Укр. Революціонер"	50.00	
12) Укр. гімназія в Дрогобичі	50.00	
13) Укр. гімназія в Копичинцях	50.00	
14) Кошти пересилки і писем	19.00	1,644.00
в) Почтова скринка		4.00
г) Кошти удержання канцелярії		30.00
д) Кошти дороги		15.00
Разом		$1,793.00

III. ЗІСТАВЛЕННЄ:

Прихід в місяцю марті	$2,133.44
Розхід	1,793.00
Остає в касі Обєднання з кінцем марта 1928	$340.44

Обєднанне Укр. Організацій в Америці.

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р. (79)

По приїзді до Київа я в Генеральному Комітеті говорив про це бажання корпусного командира: Зрозуміло було, що по стародавній традиції треба будоб видати генералови Скоропадському щосьо на зразок булави, чи пірнача, але серіозно ця справа, не обговорювалася, бо тоді був не той час, коли можна булоб до нашого вояка підступати з булавою, чи пірначем. Але ідея Скоропадського правильна, що Центральна Рада повинна була в українізованих частинах чимсь означити свою верховну владу: чи то виданням спеціяльних універсалів командантам, чи військових хоругов, чи навіть пірначів на зразок маршальських жезлів.

* * *

На другий день ми виїхали з корпусу далі, прямуючи через Проскурів до Сатанова на Збручі, де стояла 41 українізуюча дивізія. Переїзджаючи смугою верст 10—20 від фронту, вподовж його, я звернув увагу на те недбальство до заховання військових таємниць, яке скрізь впадало в вічі. По шляху, на ріжних перехрестях чи в селах, тощо, були розвішані таблички з написами, що вказували шлях до ріжних військових установ фронту (штабів, артилерійських парків, обозів першого розряду, передових шпиталів і т. д.), а також найближчого запілля.

На деяких табличках були написи, що зазначували номер тої чи иншої установи, того чи иншого обозу, транспорту, чи технічної команди. Правда, зазначення номерів і назвиск не було як певна система, а тому й не всюди вони були написані.

Я дістав свою польову книжку й почав записувати всі ті військові частини та їх технічний склад, а також окремо роди зброї, які можна було по написам і другим ознакам розпізнати. По цим даним я легко собі накидав схему розположення й навіть приблизної кількости військових частин та їх номери, що знаходилися на фронті яких 15—20 верст, починаючи від Сатанова. Коли потім я порівняв свої висновки з картою фронту, яку побачив у штабі 41. дивізії, то виявилось, що у мене помилок майже не було.

Така необережність мене здивувала, бо всякий шпіон чужої армії міг це саме зробити й напевно робив з більшим успіхом і точністю ніж я. Не меньше здивувало мене й те, що я побачив навкруги штабу дивізії. По написам і стрілкам: „До Штабу дивізії" та по напрямку фронтів полкових телефонів ми легко, нікого не питаючись, доїхали до штабу.

Спускаючись з гори, ми побачили, що всі телефонічні проводи сходяться в один великий двір, обгорожений високим муром, з високою деревляною, настіж розчиненою брамою. У двір ми віхали нікім не спинені. Ніхто нас не запитав нічого. Тут ми побачили, що це двір великого млина, в конторі якого розташувався штаб дивізії.

У дворі було десятка півтори селянських возів, що приїхали у власних справах, а також вештався ріжний цивільний люд, що мав якісь свої особисті справи. Частина з них, зовнішнього вигляду гандлярі, сиділа попід розчиненими вікнами контори (штабу) і вела між собою ріжні розмови. Спинились ми автом на кроків 5—8 від розчинених настіж дверей її, поки витрушувались від порохи та приводили до ладу своє убрання, добре чули телефонічні оперативні розмови штабу. Входячи в двері, ще на порозі чули, як хтось голосно диктував оперативний наказ частинам дивізії. Звичайно, все це добре чули також і ті цивільні, що тут вешталися і навіть з самих сіней зазирали з любознанням в сумежні кімнати.

— Ну, — думаю, — добра дивізія. Нічого й казати!

Перекинулись двома-трома словами з Скріпчинським, який характеризували побачене, як злочинне недбальство. У штабі звернулись до вартового писаря, чи старшини, тепер уже не пригадую. Назвавши себе, попросили повідомити командира дивізії, що ми хочемо з ним говорити. Командира дивізії саме в той час не було й ми були представлені начальникови штаба дивізії.

З перших же розмов з ним вияснилось, що Ставка Верховного Головнокомандуючого не дала йому не тільки що розпорядження про українізацію дивізії, а навіть і нічим не натякнула, що дивізія українізується. Між тим по умові з Генеральним Комітетом, Ставка цю дивізію уже 1½—2 місяці тому, як призначила для українізації й українські маршові роти туди йдуть.

— Хиба ви не знаєте, пане генерале, що уже півтора місяця до вас у дивізію йдуть українські маршові роти? — питає Скріпчинський.

— Да, я ето знаю і мнє пріятно палучать такой хорошій боевой матеріял, как малороси, но ні о какой українізації я не слишал, — відповів начштадів.

— Так, але-ж маршові роти вам йдуть сюди тому, що ваша дивізія українізується. Невжеж ви цього не знали? — дивується Скріпчинський.

— Відіте, ето очевідно політика, а меня, начальника штаба, інтересують ліш хорошія пополненія.

От тобі й маєш, — думаю, перший млинець на фронті й камінюкою. Посилаємо маршові роти в українізуючуся дивізію, а начальник штабу й не знає цього. Добра буде українська дивізія, нічого казати!

В годинній розмові начальник штаба дивізії докладно нам розповів про всі потреби дивізії. Ми обіцяли йому допомогу в штабі фронта.

Свідомих Українців старшин у штабі дивізії ми не стріли.

Хотіли було пройти до полків в шанці, але надходив вечер, а полки мусіли зробити деяке перегруповання. Отже ми там нічого не побачили і не змогли переговорити з салдатами.

При штабі дивізії помешкання, щоби нам переночувати, не було, і тому ми виїхали до обозу другого розряду четвертого полку дивізії, що стояв у слободі верст вісім від Сатанова в напрямку на Волочиська, через які ми мали їхати до 6. корпусу.

Тут ми зупинились в помешканню бувшого командира 164. пішого полку (41. див.), у якого цими днями відібрали були командування полком.

Високий, огрядний, живий, енергійний вийшов з хати полковник, коли ми підїхали до ней. Поздоровившись, ми назвали себе та попросили дати нам денебудь приміщення переночувати.

— Дуже прошу до мене в хату. Прошу вас бути моїми гостьми, — відповів нам по українськи полковник. На жаль, забув його призвище, але памятаю, що стародавне українське й сам він походив з Чернигівщини, десь зпід Ніжина.

З ним ми провели час в живій розмові далеко за північ. Він почував себе ображеним, що його безпосередньо звільнили з командування полком, ніби то в угоду дивізійному комітетові, з яким він не поладив, бо не визнавав його авторітет для себе безапеляційним. Звичайно важко сказати на скільки скарги його були правдиві, як людини ображеної та постраждавшої, але з них одно випливало яскраво, що в дивізії немає доброго керування, що вона не має відповідного командного складу.

Дуже просив він, щоби Генеральний Комітет перевів його на службу до якоїнебудь дійсно української частини, а 41. дивізію він такою не рахував. Скріпчинський обіцяв це зробити й згодом полковник був в нашій армії.

Вихваляючи якости українських поповнень, він пригадав одну, недавно надіслану маршову роту з українських рекрутів і зо слезами в очах закінчив своє оповідання про них приблизно такими словами:

„Не давайте присилати на фронт наших Українців-рекрутів. Вони-ж приходять сюди зовсім не навчинені й гинуть даремно, гинуть без пуття сотками, гинуть тисячами. Правда, вони дисципліновані, хоробрі, але що з того, коли вони не вміють володіти рушницею. Місяць тому в мене був випадок, коли підчас бою влили на передові позиції їх дві маршові роти, а вони не вміли зарядити рушницю обоймою (пять набоїв), а деякі навіть не знали, як відкрити затвор. Підофіцирам довелося вчити їх цього під дійсним рушничним, досить інтензивним вогнем ворога. Самі вони не змогли розвинути відповідного стрічного вогню, а тому терпіли величезні втрати. Щастя, що ворог не пішов в наступ, а тоб загинули всі, як то було з другим полком нашої дивізії".

Просто жахливо було почути цю страшну правду.

Живучи в Київі, в центрі, ніколи не довідаєшся про це, Туди доходять лише відомости про великі втрати, а про причини цих втрат дійсности не відомо.

—Чому-ж ви, військові начальники про це мовчали? — питаю його.

(Дальше буде)

У масарні.

— Алеж бо ви маєте там пса у бучерні! Не їсть він мяса?

— Ні, він лище облизує!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МИ — З УКРАЇНСЬКИМ НАРОДОМ.

Дуже раді в „Новім Світі",
Що на шестій славній стріті
Українці дім свій мають,
І в нім Польщу величають.

Що лідера свого мають,
І з ним пляни укладають:
Як то Польщу ізміцнити,
Україну повалити:

„Від Карпатів до Кавказу
„Треба винищить заразу,
„Польща—Захід, а у ній
„Є свобода та розвій.

„Ви погляньте у „Свободу",
„Там все лають Поляків,
„Бо культура із Заходу
„Є чужа для тих панів.

„То не правда, добрі люде!
„Захід є і Захід буде!
„Йдем до тюрем, бо навчать
„Тюрми волю поважать".

А тепер скажу від себе,
Кому знати тее треба:
Ми ні з Заходом, ні з Сходом,
А з українським народом.

Тимко Милещук,
Ню Йорк.

—o—

НЕ ЗАБУВАЙМО ЗА ДІМ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ.

Нема числа, щоби „Свобода" не оголошувала ріжних покликів до збірок на читальні, Народні Доми, школу і т. п. Це добре. Але не забуваймо за одну справу, яка повинна в нас бути на першім місці. Це є справа забезпечення наших інвалідів. Бо це ганьба для нас всіх, коли наші інваліди йдуть жебрати, коли у ворогів нашого народа шукають притулку.

З Америки пішов гарний клич: Збудуймо коштом американських Українців Дім Українських Інвалідів у Львові. Не забуваймо за те так взнесле діло, бо це буде вічна памятка, котра буде свідчити довгі часи про те, що американські Українці були душею, серцем і з своїми матеріяльними жертвами разом в боротьбі проти наших ворогів. Прийде літо і почнуться ріжні прогульки та пікніки. Буде то добра нагода зібрати більшу жертву на дім інвалідів. Я пробував піднести ту справу в нашім товаристві і члени згодилися її поперти. Рішено відбути один великий спільний пікнік всіх місцевих товариств, а дохід з него призначити на будову дому українських інвалідів. Спільне засіданне всіх братств і товариств відбудеться в Українській Робітничій Галі дня 27 квітня, о год. 7 вечером. Я певний, що всі товариства вишлють своїх делегатів. А коли ми дамо добрий початок, тоді і другі громади підуть за нашим добрим примірoм.

Василь Кіщак,
Тейлор, Па.

—o—

АМЕРИКАНСЬКИМ ШЛЯХОМ.

Українці в Ню Йорку беруть примір від Американців та починають користати з американської нагоди до бизнесового розвою. Треба признати слушність тим, що зрозуміли, що Америка це країна, де кождий може розвинутися до найвищого чесною працею й чесним бизнесом.

Недавно злучилися в Ню Йорку фірми Гриців з Филаделфії та Загаєвича з Ню Йорку. Тепер знова получилися два бизнеси: Сурма Мюзик Ко. з К. Лисюком. Сурма Мюзик Ко. се давний Січовий Базар, отже старий бизнес. К. Лисюк се відомий український купець. Їх злука певно вийде їм на пожиток. У злуці вони розвинуться краще як осібняком.

Америка се край конкуренції, і кождий наш бизнес має богато могучих конкурентів. Тому й нам треба вчитися комбінувати свої сили для ведення свого бизнесу. Ми вже [illegible] мо вести бизнес осібняком, бо так ми в старім краю вели бизнес осібняком. Кождий там був ґаздою на своїм господарстві. В Америці сього мало, і щоби видержати в конкуренції треба злуки ріжних людий, богато капіталу та всяких здібностий.

Степан Дембіцький,
Ню Йорк.

—o—

В ЛАБЕТАХ „ЗАХІДНОЇ" КУЛЬТУРИ — В ПОЛЬЩІ.

(Зі споминів українського січового стрільця).

Дуже мене зацікавила підсю пору дискусія на тему орієнтації: **Схід чи Захід.** Бо виходить, що нам, Українцям, нема навіть чого думати про свої власні сили, але треба далі брататися зі своїми сусідами та просити у них — чи то з Заходу чи Сходу, — щоб нас визволяли, щоб добули нам волю та свободу та збудували нам нашу державу, про яку ми тільки мріємо.

Коли я побачив в „Українськім Вістнику" великі букви: НА СХІД ЧИ ЗАХІД, то я думав, що це певно якась астрономічна стаття, де пишеться про звізди, сторони світа, вітри. Але почавши читати статтю, побачив, що це не те.

Я побачив, що ті, що бралися колись за провід в боротьбі за визволення нашого нещасного народу з лабет того ганебного і гнилого „заходу", радять нам тепер орієнтуватися на той захід як наше спасення. Отой „Захід" присудив нас і закув в ярмо, а тепер є такі, що йдуть визволяти нас з тим „заходом", котрий подоптав усьо, що в нас найдороще і найсвятіще.

—o—

Бувало в армії, а рівнож і між Усусувами говорили ми часто про наших провідних мужів. Говорили ми між собою тоді, коли вислав наш уряд д-ра Цегельського до Злучених Держав, як представника нашої держави. От говорили стрільці: Він то таки патріот, він все зробить, щоби тільки добути для нас допомогу з Америки. Я сам як бувший У. С. С. відносився з повагою до таких провідників, котрі стояли і стоять в обороні свого народу. І от тому мене тепер так здивувала стаття д-ра Цегельського, коли я побачив, що отсе перемінюється він з самостійника і представника нашої державної независимости на того, що орієнтується на захід — Польщу, на Варшаву. Прямо аж жах чоловіка збирає, коли таке читає. Як це могло статися, щоби колишні проводирі так могли змінитися? Ті самі, що вели нарід до боротьби проти західно-польського ярма. Чи вони вже забули знущання і тортури того „заходу" і чи вони не бачать, як той „захід" душить і мучить наш нарід ще й сегодня? Чи вони ніяк тої справи не розбирають, що беруться вщіплювати в наш нарід зневіру, а власні сили заступають західним ярмом?

Як бувший Український Січовий Стрілець не можу стерпіти того і тому відзиваюся до своїх товаришів, бувших Стрільців Української Армії, щоби вони забрали слово і подали зі свого боку образки польської культури. Скажіть д-рови Цегельському, як обходилися з Вами по таборах „культурні" Ляхи, як вони знущалися над бідними полоненими і обезорУженими стрільцями, як морили їх голодом, як їх обдирали до нага і побивали і як стрільці ридали і долю свою проклинали. От вам, орієнтатори на захід, покушатиб хоч трохи тих знущань та побоїв і голоду, а то і до смерти зареклися би раз на завсіди від орієнтації на Захід-Польщу.

Я згадаю тут тільки кріпость в Брест Литовську, де був в 1919 р. табор полонених. Тамтуди засилала Ляшня самих найздоровших і найсильніших українських стрільців, щоб їх там лекше добити і закопати в брест-литовських багнах. І я там просидів через 4 місяці. Аж ляк збирає на саму згадку, скільки там погинуло наших товаришів. Як очевидець ваявляю, що в тім таборі смерти наші стрільці прямо пухли з голоду, сліпли і гинули як мухи. А трупи, опухлі і розкладаючіся, валялися по підлозі. Я прямо не годен собі здати справи, як те все чоловік міг там пережити. Це не є ніяке геройство з мого боку, коли про те згадую, бо є таких більше, що памятають брест-литовський табор смерти.

І от тому, що тепер хочуть нас затягнути в лабети того заходу, що приніс нам табори смерти, почуваю себе до обовязку подати деякі картини з часів, коли я попав в польський полон і коли втікав з полону, щоби читачі мали образ тої „культури", в якої обійми рад би нас дехто пхнути.

(Дальше буде).

Евген Драґінда,
б. У. С. С. тепер в Ню Йорку.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільні Козаки, від. 316, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, дня 12. квітня в гали Товариства. Проситься всіх членів прибути та вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Взивається тих членів, котрі передають свої вкладки другими, щоби старались прибути самі на ці збори. — Олекса Луців, предс.; Павло Ладовський, секр.

— Як виростеш Грицю, що будеш робити?

— Запущу собі бороду.

— Нащо?

— Щеби не мити цілого лиця.

—o—

Наречена залізничого машиніста: — Чи ти все думаєш про мене?

Наречений: Чи думаю? Що за питання? Двічи з тої причини вискочив мені поїзд із шин!

Наречена: Люблю тебе!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З діяльности хору „Бандурист".

Український Народний Хор „Бандурист" під управою п. Ю. Кириченка, — який кількома концертами і виступом на радіо здобув собі признання як серед своїх так і чужинців — задумує використати ще короткий час цього сезону слідуючою програмою:

Дня 10. квітня 1928 о годині 9. вечером Хор співає на радіо стації W. G. B. S. (Gimbel Brs) Н. Й. Слід згадати, що кошти цього виступу в сумі 25 дол. покриває Укр. Демократичний Клюб, який від початку істнування хору все спішить нам з моральною і матеріяльною помічю, як також відступає зовсім безкористовно для проб свій льокаль.

Дня 29. квітня с. р. о годині 7.30 веч. хор влаштовує власний концерт в Stuyvesant High School на 15. ул. між 1 а 2 евн. в Ню Йорку.

Дохід в цього концерту призначений на ціли хору, біля якого хор бажає згуртувати всі красші співацькі сили і оснувати в Ню Йорку стале співацьке товариство.

Ціль нашого хору є задоволяти культурні потреби українського загалу і йти на зустріч всім українським товариствам в устроюванню концертів, вистав і т. п. — як також репрезентувати нашу пісню перед чужинцями.

Укр. Нар. Хор „Бандурист" є зовсім незалежне товариство і як таке числить виключно на власне фінансове забезпечення. Щоби роздобути фонди і забезпечити хорови розвиток — хор рішив дати власний концерт.

Просимо український загал взяти численну участь в тім концерті, де за малу оплату вступу почуєте найкрасші твори рідної пісні.

Дня 13. мая с. р. заходом о. Іванишина відбудеться концерт в Перт Амбой, на якім хорову програму виконає хор „Бандурист". Чистий дохід з цього концерту призначений на укр. народну школу в селі Посвирж, пов. Рогатин, Галичина.

Також робляться заходи дати концерт в Нюарку і других околицях, про що просимо слідити оголошення в „Свободі".

За Хор „Бандурист":
Е. Ляхович, голова;
В. Попович, секретар.

—o—

ШИКАҐО, ІЛЛ.

Приготовання до всесвітньої жіночої вистави в Америці.

Ми приобіцяли Українському Громадянству, що Жіночий Комітет до Всесвітньої Жіночої Вистави, котра відбудеться в Шикаґо 19—26 мая сего року, буде час від часу подавати до української преси про поступ нашої роботи.

Ми раді сказати, що українське жіноцтво в Шикаґо дуже старанно працює й помагає чим може, щоби звеличити нашу участь у виставі. Комітет вже має багато гарних ручних жіночих виробів. Так само стоїмо в контакті з Великою Україною, Галичиною, Буковиною та Прагою (Чехи) і сподіваємося в короткім часі дістати великий вибір всяких ручних виробів українського жіноцтва.

Кромі річей, які прийдуть з України, ми хочемо зібрати ручні вироби Українок в Америці. Комітет ласкаво просить всіх Українок в Америці та Канаді, помогти нам чим хто зможе. Ми будемо дуже вдячні тим, у кого зможемо випозичити або купити ручні вироби, котрих нам буде потрібно мати на виставі, як найбільше.

(Всі річи, які збираємо на виставу, є забезпечні на $5,000 так, що нема чого боятися за якусь страту).

Річи проситься слати на руки: „The Ukrainian Exhibitors of the Women's World's Fair", 2229 W. Chicago Ave., Chicago, Ill.

Низше подаємо імена тих Українок, що увійшли до комітету Всесвітньої Жіночої Вистави.

П-ні: Софія Смук, гонорова предсідателька, Анна Маслей — предсідателька, Емілія Тарнова, містопредс., Олена Сімонович — дорадниця екзекутиви, Марія Дибка — рекорд. секр., Софія Шкраба заступ. секр., Катерина Доманчук — фінансова секр., Варвара Остапчук — касієрка, Параскевія Баран — директорка, Стефанія Цимбаліст — директ. музич. програми, Ольга Катамай — кореспондентка до канадійської преси.

Цю екзекутиву вибрано 29. лютого с. р. на засіданню представників всіх українських товариств.

За Український Комітет Всесвітньої Жіночої Вистави в Шикаґо.

Параскевія Баран.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

—o—

Микола Костів, Озовн Парк, Ню Йорк. — У відповідь на Ваш лист подаємо, що рисунок Вашого сина до редакції наспів на час. Редакція не повідомляла його про те, бо хотіла вперед знати, чи зможе його зужити. Рисунок корабля неавичайно гарно виконаний: у ньому є так богато почуття краси кольорів, що сей рисунок дуже добре надавсяби для репродукції в Дітючий Магазин. На жаль, репродукція коштувалаби так богато, що покищо Магазин на се не може собі дозволити. З огляду на те редакція дякує свому молодому „дописувателеви". Вона радо помістилаби в слідуючому виданню якийсь рисунок, рисований тушом по папері. Чи можнаби такого ждати?

М. К., Нюарк, Н. Дж. Так: Ви не вчорашній і повинні знати, чому ми не містимо. Чи не знаєте історії відносин тої особи до нашої організації?

о. В. Д., Шикаґо, Ілл. Ми вже доволі написалися на ті теми. Шкода перемелювати одне і те саме. Нарід зробив і робить що може, а причина лиха деинде.

І. К., Гартфорд, Конн. Такі справи як торги за треби нас не цікавлять.

СОНЦЕ Є ХОЛОДНЕ.

Італійський вчений проф. Едмондо Вічетіні доказує, що сонце не промінює, себто не висилає ані тепла ані світла. Він сумнівається, що сонце є кулею, яка складається з розжареної матерії. Гадає, що тисячі літ перебування в леадному холоді атмосфери мусіло вплинути на повне охолодження сонця. Сонце нині — каже Вічетіні є вже темне і холодне. Проміні тепла і світла, яким завдячуємо наше життя на землі, слід приписати лише холодним електричним филям, що виходять зі сонця. Електрична струя не гріє також ані не світить, а явища ті є вислідом опору, який стрічається при перепусканні її через злий провідник. Така сама є справа з холодними електричними струями сонця, які виділюють тепло і світло, коли зійдуться з атмосферою, що є злим провідником.

—o—

„СПІВ" ВУЖІВ.

У Бразилії жиє вуж Анаконда, який в ночі видає зі себе короткі звуки, похожі на крик. Инший рід вужів хропить виразно, коли вдихає і видихає.

Гумор і сатира.

АФОРИЗМИ.

Коли ти людина вихована і не вмієш лаятись — читай що тижня „Руського Селянина" — научишся.

Преса це міст, яким культура поступає наперед. „Руський Селянин" це міст до західної польської культури.

Крила думки дано тільки великим людям. Редакторові „Руського Селянина" крила служать до лету в „Новий Свят".

Горе зближує нещасних — то бачимо на редакторах „Руського Селянина" та „Нового Святу".

Політика, то не комар начхав! Онде редактор „Руського Селянина" чхає й чхає та й ніяк не вичхається зі своєї високої політики.

В. Щ.

Хитрий Панько.

Батько (до сина, що служить при війську): А пиши все, сину, чи добре тобі живеться.

Син: Не маю грошей на почту.

Батько: То пиши неоплачені листи.

Син: То знов ви будете платити дома за неоплачені листи подвійно.

Батько: То зробім так, сину: як тобі буде добре, то не пиши нічого, а я вже буду знати, — а як буде зле, то пиши неоплачений лист, а я його не буду викуповувати, але вже буду знати, що тобі зле. Так ані тебе ані мене нічого не буде коштувати і будемо все дома знати, чи тобі добре чи зле живеться.

— Чи слухаєш, що я кажу?

— Певно, чую все.

— Алеж я бачу, що ти позіхаєш без перерви.

— То власне найліпший доказ, що слухаю тебе.

Після довгої домашньої війни чоловік і жінка постановили розійтися.

— Діти — сказала жінка до чоловіка — лишаю тобі, а собі беру лише авто і шофера.

На загальне домагання.

А.: Як ти міг оженитися з тою дочкою різника?! Що правда, вона богата, але така погана!

Б. (що мав богато довгів перед шлюбом) сумно: То сталося на загальне домагання.

Банкир (до дочки): Андо, не співай нині вечером, бо твій наречений знову зачне крутити і домагатиметься більшого віна.

Митного урядовця іменовано начальником граничного митного уряду. Тут застав він повні шафи актів, які вже давно були полагоджені і лише забирали непотрібне місце. Тому просив управу, щоби позволила йому знищити згадані акти. Дістав таку відповідь: „Тамошньому урядові в справі знищення тамошніх актів подається до відома, що позволяється знищити ці акти, а передше поручається їх скопіювати"!

Сумний.

Вона: Скажи мені праву, Петре, чому ти був такий сумний, як ми шлюб брали? Над чим ти думав, як ми клячали?

Він: Та над чим? Маю діраві черевики тай думав над тим, щоби хто дір у підошвах не побачив.

Від лікаря.

Семен: Відки йдеш такий сумний?

Гнат: Від дентиста.

Семен: А кілько вирвав?

Гнат: Десять долярів.

У кузні.

Прийшов жид до кузні. Коваль виймив горячу підкову і наставив жидові під ніс. Усі, що були там, у сміх, а жид каже:

— Овва, я готов і полизати, як дасьте доляра.

Хтось зрозумів, що жид готов залізо полизати, виймив доляра і дав жидові. Жид узяв доляра, лизнув його раз язиком і сховав у кишеню та засміявся, що вдалося йому перехитрити інших.

ЯКА ПРИЧИНА БОЛЮ НІГ?

Дуже багато людей, головно коли вони переступили вже 40-ий рік життя, нарікає на прикрий біль ніг. Причиною того болю — в 95% — є плоска стопа, а радше це, що стопа зі споду не є вигнута і весь тягар тіла натискає на стопу, утруднює хід і спричинює біль.

Тому, що той біль дуже поширений, не зашкодить пізнати його причини. Часто зміна форми ноги є наслідком обниження підбиття, а часом наслідком скривлення цілої лінії ноги. Зміни ті бувають звичайно наслідком надзвичайного обтяження ноги, котрого не видержують дуже слабо напнуті мязи і стегна. Буває воно вже часто у дітей на 2-3 році життя. Наслідком недокровности, недостаточного відживлювання або наслідком англійської недуги (кривухи, рахітіс), ніжки дитини викривляються у каблуку, а підбиття слабне й спадає, стопа стається плоска. Коли відповідно не лічитися, то хиба ця останеться на ціле життя, а в пізніщих літах воно дуже прикре.

Стопа робиться плоскою також наслідком ненадійного зросту ваги тіла, а також у наслідку звання (люде, що мусять майже все стояти, все ходити, як купці, вейтери (прасовальники).

Багато людей мали вже багато давніше плоску ногу, ніж довідалися про те. Щойно як сильно вдарилися, або при надмірнім змученню виступають болі, а біль нераз так збільшається, що годі дальше виконувати працю. В инших випадках такий чоловік, що з болю не може ходити, прибирає на вазі, а з тим збільшуються болі. Тому люде з плоскими стопами мусять зважати на дієту, щоби не згрубіти занадто. Вже у дітей не слід допустити до сплощення стопи і то у дітей від перших трох років.

Наскільки для дитини є вказаний рух, передусім на свіжім воздусі, то всетаки треба вважати, щоби він не був надмірний, а передусім, щоби вироблення мязів ніг відповідало натискови тягару тіла. Не є добре, коли діти бігають босі по мягкім килимі і піску, зате добре зробить їм, коли ходитимуть по ріли (дрібні камінці) і траві, бо легкий біль, який тоді відчувають, приневолює їх напружувати стопу в гору, а то скріпляє мязи підбиття. Масаж і гімнастика не багато помагають тут, зате найліпше поможе відповідно зроблена обува. Коли вже зявляються болі, то треба уживати підпори, щоби підбиття піднести вгору. Фабричні підкладки не багато тут поможуть. Підкладка мусить бути точно примінена до ноги, тому повинна бути зроблена на замовлення відповідно з гіпсовим відливом. Коли уживати підкладки, майже все болі уступають. Колиж ні, то треба порадитися ортопедичного лікаря.

КУЛЬТУРА ПОМЕРШИХ У КИТАЮ.

Китайці богато рівнодушніші за смерть, як інші народи. Вже за життя приготовляється Китаєць на смерть. Кождий заможніший Китаєць за життя справляє собі домовину, збудовану з тяжкого дерева, гарно лякеровану. Старші люди мають навіть смертний одяг, який їм справляють вдячні діти як „відповідний" дарунок на 59-ті уродини.

Мерця виставляють на дошці. Передше замикають йому очи. Приходять духовники і кладуть мерцеві на повіки маленькі срібні мари. В уста вкладають небіжчикові перли, дорогоцінні метали або мідяні монети. На третій день вкладають тіло у труну, загортають тісно у хустки і прикривають. Крім того дають мерцеві ще й ті предмети, які він найбільше любив. Коли труну забили, виставляють її та відправляють будійську і таоїстську відправу, при чому прим. наліплюють на дверях маленькі паперові фігурки та палять деякі предмети, що має символічне значіння. Тіло нераз і при страшній спеці виставляють і **сорок днів.** Щойно потім відбувається величавий похорон.

Поперед йдуть люди, що несуть фани, за ними музики, а потім свояки-мужчини. На кінці того гуртка йде син покійника з ріжними ознаками жалоби. За сином чотири носії несуть домовину, завішену на чотирох бомбасових дрюках. За домовиною йдуть жінки, що належать до родини, або їдуть на возі.

Гріб уже богато днів тому розслідили геоманти і ворожбити. Тисячі невеличких горбиків (могилок), це ознака що на тому місці є китайський цвинтар.

Усюди в цілому Китаю, в Пекіні, в Чунґ, Кінґ, Кашґарі чи в Ланчоу-Фу час жалоби означений для родини дуже докладно.

Коли треба оплакувати жінку, рідню і дітей, то жалоба треває один рік. Зате урядовці втішаються довгою жалобою. Так приміром давніше **урядовець, коли йому померли батьки, мусів зрікатися становища на три роки, щоби відбувати жалобу!** Жалібною барвою в Китаю є **біла, але також синя і сіра.** Навіть шовкові шнурки, вплітані до коси, мусять бути приноровлені до жалоби.

Але на цьому не кінчиться ще культ померших. Потомки мусять покійників із вдячности поминати щороку на весну і в осени.

Тому, що Китайці дуже густо заселений (в деяких околицях припадає на квадратний кільометер 85 людей) — Китайці приневолені покидати батьківщину. Одначе Китаєць і після довгих літ розлуки з рідним краєм держиться рідних звичаїв і обичаїв.

При будові Панамського каналу працювало богато китайських робітників. З причини нездорового підсоння богато їх повмирало. Ті, що остали при житті, висилали померших за свої заощаджені гроші до Китаю, щоби спочали у рідній землі. Справи родини і предків для Китайця богато важніщі, ніж усе інше.

Приємність.

Жінка зодягається й каже до чоловіка:

— Вівторку, мушу пійти до лікаря. Так мене зуб розболів, що мушу дати собі вирвати його.

Чоловік (не відриваєтся від роботи): Иди, йди, моя дороґенька, чейже знаєш, що я тобі ніколи не відмовляю ніякої приємности.